

תיקוני חלק ה

שנאמר בו "על שה". ועבד ושפחה, זהו "על כל אבדה".	אמר ויהי לי שור וחמור צאן וגו' (בראשית לב ה) צאן דא שה דאתמר ביה (&) על שה ועבד ושפחה דא איהו על כל אבדה (&):
---	---

על שור ביה מתוכחין כו' - מפרש על ת"ח, וכן אמר למטה, בחמור, חמור איהו בחומרי דמתניתין. ות"ח דשליט כו', דאית כנגדן בס"א, קטרוגא דת"ח, כמ"ש בפ' משפטים (&). ואמר למטה **רבצא בגופא על מאני כו'**, אלא ת"ח וגורמין להן מחלוקת וקושיא, כנ"ל בתיקון ט' (&), וכמ"ש למטה **חומרי דמתני' כו' מחמר מתני'.** וכן שור נגח לון בקושיא כו'. וז"ש **ואית שור ואית כו' - ר"ל דקדושה וכנגדן בס"א,** וכן בחמור:

ושור מועד, עשרים וארבע תולדות של נזיקין תלויים ממנו, וכולם תלויים מארבע אבות, שהן קרן ושוך ורגל. הנגיחה בקרן, שן שהיתה אוכלת בגזל, רבצה בגוף על כלים ושברה אותם, ואין כלים אלא תלמידי חכמים, וכן הזיק ברגליו. וכולם נתבארו במשנה.	וישור מועד ארבעה ועשרים תולדות דנזיקין תליין מניה וכלהו תליין מארבע אבות דאינון קרן ושוך ורגל נגיחה בקרן שן דהוה אכיל בגזל ²⁹¹ רבצה בגופא על מאני ותבר לון ולית מאני אלא וקעב ע"א) תלמידי חכמים וכן הזיק ברגליו וכלהו במתניתין אתמר:
---	---

ישור מועד ארבעה כו' - אע"ג דאינון כללין משור¹⁷³⁰, מ"מ הוא ראש לכולם, כמ"ש במתני' (ב"ב ב ע"א) השור. וכמו בקדושה שנא"ן¹⁷³¹, כן הוא בס"א ש'ב'מ'ה¹⁷³², וז"ש **וכולהו תליין מארבע כו',** דאינון תולדות הקרן, שהוא שור בקרן, ובמתני' ובגמ' חשיב ג"כ נגיפה, אבל הוא כולל אותו ברביצה, שהוא בגוף וכן נגיפה, וז"ש **וגופא,** והן ב' בראש וב' בגוף, חוץ לראש והוא קרן, וחוץ לגוף רגל, ד' שכוללין כל השור. וע"ל (סב ע"ב &) **ולבתר נחית בחיה דשמ' שור כו' ה' ברישי' והוא בקרניו ו' בפומי ה' בגופי' י' בזנבי' והוא ברגל¹⁷³³.** *שן דהוא אכיל ומהדק הכל - כצ"ל: {קעב ע"א}

חמור הוא חמור בחומרא של המשנה, תלמיד החכם ששולט עליו, נאמר בו "עני ורוכב על חמור". ומי הוא ששולט עליו חכם מ'ופלא ו'רב ר'בנן זה השולט עליו, אבל האחר הוא מחמר אחריו, בחומרא של המשנה.	חמור איהו חמור בחומרא דמתניתין תלמיד חכם דשליט עליה אתמר ביה (זכריה ט ז) עני ורוכב על חמור ומאי ניהו דשליט עליה ח'כם מ'ופלא ו'רב ר'בנן דא שליט עליה אבל אחרא איהו מחמרא בתריה ¹⁷³⁴ בחומרא דמתניתין:
--	--

חמור איהו חמור בחומרא דמתני' - אותו שיגע בחומרא דמתני', חמור ליה¹⁷³⁵. וז"ש ות"ח **דשליט כו' -** דאין חומר לפניו, ושליט על קליפה דחמור, שהוא סותם מוחו, שיהא חמור לוי. וז"ש **אבל אחרא איהו כו' -** אבל חכם מופלא¹⁷³⁶ אין חומרא לפניו, וזהו חמור.

וכן שור נוגח אותם בקושיא	וכן שור נגח לון בקושיא ²⁹² ונשיך לון ²⁹³
--------------------------	--

¹⁷³⁰ נוסח?

¹⁷³¹ שור נשר אריה אדם

¹⁷³² שור בור מבעה הבער.

¹⁷³³ לבדוק שכל זה מודגש. @

¹⁷³⁴ עי' לעיל מא ע"ד: בצדיקים לאחר מותן דאזלין נע ונד (בתרה) [בהדה], כמ"ש ובפרשת בראשית (ו ע"א). והענין (כי) [כ]מש"ש (כב ע"ד ד"ה וקן דילה) שמקנת במט"ט ואז נקרא נער על שמו, כי הצדיקים בחייהם שיש להם נר"ן מתק(י)נין אותה בכל ע"ס מג' דרגין והיא פרצוף. אבל לאחר מותן, שלא נשארה להם כאן אלא נפשא, וכן מט"ט נפשו שנשארא כאן מקנת בהם כשאין צדיק בדור, והן עולימיני דילה, כי אין רוחן ונשמתן יורדין, ולכן הם מחמרים אחר בעירן, לקבל נפשו, שהן נפש הבהמית מסט' דבהמה אלף הרים. וזו כל התכלית של הבריאה, לתקן הנפש שלא תהא נכרתת, ותעשה מרכבה, אדם ובהמה.

¹⁷³⁵ פי' קשה לו, ועומד לפניו החומריות. @

¹⁷³⁶ עי' לעיל קלח ע"א בענין מופלא.

תיקוני חלק ה

<p>ורבייז עלייהו ותבר לון ודא איהו מחלוקת וכן ברגל תבר מאנין ובגין דא בשור ובחמור דאינון ממנן דעשו וישמעאל יהון רכיבין עליהו תריז משיחין ושלמין עליהו ומארי מתניתין שלמין עליהו ועליהו אמר יעקב ויהי לי שור וחמור (בראשית לב ה) דשליט עליהו בתלמודא ובמדרשים ובקשירו דתפילין וציצית שליט עליהו²⁹⁴ דאינון מועדים לקלקל דאתמר בהון (שמות א יד) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים²⁹⁵:</p>	<p>ונושך אותם ורובץ עליהם ושובר אותם, וזוהי מחלוקת. וכן ברגל שובר כלים ולכן בשור ובחמור, שהם הממונים של עשו וישמעאל, יהיו רכובים עליהם שני משיחים ושולטים עליהם. ובעלי המשנה שולטים עליהם, ועליהם אמר יעקב "ויהי לי שור וחמור", ששולט עליהם בתלמוד ובמדרשים. ובקשר של תפילין וציצית שולט עליהם, שהם מועדים לקלקל, שנאמר בהם "וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים".</p>
---	---

ושור הוא קושי' ומחלוקת, שחמור הוא מצד עצמו חמור, אבל זה בקושיא [ומחלוקת בקרן הוא מחלוקת, וכצ"ל שור נגח לון במחלוקת ונושך לון בקרנו]¹⁷³⁷ ורבייז עליהו ותבר לון וכן ברגל כו' דא רביצה הוא תיקו, ורגל¹⁷³⁸ תיובתא, ורגל הוא בחומר, כמ"ש (&) רמסי בחומר כו', ושן נשיכה, אכיל ומהדק, זו פירכא תיובתא: וכן ברגל תבר מאנין דאינון מועדים לקלקל כו' עד ובלבנים ואח"כ ובג"ד בשור כו' עד משיחין ושלמין עליהו - וכן בכור שורו כו' (&), עני ורוכב כו', נגד עשו (פי' עמלק) וישמעאל, ועי' בפרשת [תצא] (רעט ע"א)¹⁷³⁹:

<p>מיד נפק קלא ואמר אנהו ליה לינוקא¹⁷⁴⁰ ויסלק לאתרא דהא שתין הלכות דאינון (שיה"ש ו ח) ששים המה מלכות תליין באוריא ואיהו אתי לסלקא לון לאתריהו מיד פרח ולא חזו מדי:</p>	<p>מיד יצא קול ואמר, הניחו לתינוק ויעלה למקומו, שהרי ששים הלכות, שהם "ששים המה מלכות", תלויים באויר, והוא בא להעלותם למקומם. מיד פרח ולא ראו דבר.</p>
<p>אמר רבי שמעון ודאי דא איהו תינוק יונק משדי אמו ודא נער דאיהו נהיג ארביין בימא דאינון תלמידי חכמים דאזליין בימא דאורייתא בארבע רוחות, שבהם נאמר "כה אמר יהוה" מארבע רוחות באי הרוח". ויש ארבע רוחות אחרות מן הצד של השטן, שבאים בקושיא ומחלוקת, וטובעות הספינות שהם תלמידי חכמים בים התורה, ולא יכולים לצאת משם, והגלים עולים ויורדים בהם.</p>	<p>אמר רבי שמעון, ודאי זהו תינוק יונק משדי אמו, וזה הנער שהוא מנהיג את האניות בים, שהם תלמידי חכמים שהולכים בים התורה בארבע רוחות, שבהם נאמר "כה אמר יהוה" מארבע רוחות באי הרוח". ויש ארבע רוחות אחרות מן הצד של השטן, שבאים בקושיא ומחלוקת, וטובעות הספינות שהם תלמידי חכמים בים התורה, ולא יכולים לצאת משם, והגלים עולים ויורדים בהם.</p>
<p>אדהכי הא ינוקא קא נחית פתח ואמר בוצינא קדישא פתח פיך באורייתא דהא פומך איהו סיני¹⁷⁴¹ קלין והבלין דנפקין מפומך עליהו אתמר (&) וכל העם רואים את הקולות</p>	<p>בינתים הנה התינוק ירד. פתח ואמר, נר הקדוש, פתח פיך בתורה, שהרי פיך הוא סיני. קולות והבלים שיוצאים מפך, עליהם נאמר "וכל העם רואים את הקולות ואת</p>

¹⁷³⁷ בשינוי

¹⁷³⁸ ושן?

¹⁷³⁹ עי' מלואים אות (רלא).

¹⁷⁴⁰ עי' לעיל הערה 1734.

¹⁷⁴¹ עי' לעיל ד ע"ב ד"ה סיני - הוא רעיא מהימנא, ועי' לעיל ד ע"א: אמר רעיא מהימנא [הרשב"י זכה לדבר עמו היינו עם הניצוץ - יהל אור ח"א ל ע"ד] בריך יהא בוצינא קדישא דאמר מלין אלן ליחדא בהון קודשא בריך הוא ושכינתא.

תיקון חלק ה

<p>ואת הלפידים וגו' וכלהו צייתין למלוך עלאין ותתאין דאינון שתין רבוא דמתיבתא עלאה¹⁷⁴² ושתין רבוא דמתיבתא תתאה ואנת הוא בדיוקנא דמארך דבזמנא דפתח באנכי (&) שור לא נגח אריה לא שאג עוף דאיהו נשרא לא פרה וכל חיילין דתליין מנייהו בכרסייא יקרא ואדם לשבת על כרסייא דאיהו קודשא בריך הוא איהו ציית למלין דילך בגין דמטרוניתא דיליה דאיהו אורייתא קדישא סליקת בפומך:</p>	<p>הלפידים וגו'. וכולם מקשיבים לדברך, עליונים ותחתונים, שהם ששים רבוא של הישיבה העליונה, וששים רבוא של הישיבה התחתונה. ואתה הוא בדמות רבונך, שבזמן שפתח ב"אנכי" שור לא נגח, אריה לא שאג, העוף, שהוא נשר, לא פרח (&). וכל החיילות שתלויים מהם, בכסא הכבוד, ואדם לשבת על הכסא, שהוא הקדוש ברוך הוא, הוא מקשיב לדברך, משום שהמלכה שלו, שהיא התורה הקדושה, עולה בפיך.</p>
--	---

תקונא חד סרי

<p>מיד פתח ואמר בראשית ואינון שית יומין²⁹⁶ ברא אלהים מאי אלהים ימא שביעאה¹⁷⁴³ ורוא דמלה (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא [קמו ע"ב] עלאין שמעו²⁹⁷ נונין דרחשין בימא דאורייתא עליה²⁹⁸ אתמר (תהלים קד כה) שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות וכלהו שאגין על טרפין ושכינתא אתמר בה (משלי לא טו) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה:</p>	<p>מיד פתח ואמר, בראשית, והם ששה ימים, ברא אלהים. מה זה אלהים. זה הים השביעי. וסוד הדבר "כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא", עליונים שמעו, הדגים שרוחשים @ בים התורה, עליהם נאמר "שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות". וכלם שואגים על טרפים. ובשכינה נאמר "ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה".</p>
--	--

בראשית ואינון שית ימים ברא כו' - כצ"ל, וכמש"ל תיקון ע' (&) על שית היכלין, כן דריש כאן על שבעה ימים. כל הנחלים אינון שית נחלין, אל הים, הא שבע: *והים איננו מלא ושם נונין דרחשין בימא דאורייתא עליהו אתמר - כצ"ל: וכלהו שאגין כו' - כמ"ש (&) הכפירים שואגים לטרף כו', ור"ל מהשכינה, דכתיב בה, ותתן טרף כו', כמו שמפרש והולך. והן ז' נערות דילה¹⁷⁴⁴, ז' נחלים דאזלין לימא, כמו שמפרש והולך. והוא ים אוקיינוס, כולל ז' ימין, דד' ימין בעולם לבד אוקיינוס¹⁷⁴⁵, והוא ים אוקיינוס דכלילא מז' ימים, שהן ז' היכלות דבריאה, ואינון הן שבעה נחלים ההולכים אל הים. ומסט' דידה נקראו ימים, ומסט' דדכורא נקראו נחלים. והן היכלות כפולות, ז' וז' מוצקות, כמש"ל תיקון כ"א (מד ע"ב) ותיקון ע' (&), וע' בפ' אחרי מות (גח ע"א)¹⁷⁴⁶ דנחלין הן ו"ק דדכורא, שהולכין אל הים, נוק'. וכן בפרשת בראשית (לג ע"א)¹⁷⁴⁷ ע"ש ושם. והנחל הוא ו', משוך כנחל, וה' הוא ים, וכמ"ש (&) ה' פתוחה לקבל שבים. וכמו שהים לעולם פתוחה, כך תשובה, והוא ה', דאי הדר כו' (מנחות כט ע"ב)¹⁷⁴⁸. וז"ש למטה דודאי ימא איהי ה"א וא"ד איהו נחל דיד' וכל

¹⁷⁴² עי' לעיל הערה 1526.

¹⁷⁴³ (ודא תיקונא תלתין) (נוסף בדפ"ו).

¹⁷⁴⁴ דעת, עי' לעיל מה ע"א.

¹⁷⁴⁵ עי' לעיל מד ע"ג שזה בינה, ועי' ס"י פ"ד מט"ו.

¹⁷⁴⁶ עי' מלואים אות (רלב).

¹⁷⁴⁷ ז"ל: רבי יוסי אמר ישראל מקוה איהו דכתיב (ירמיה יז ג) מקוה ישראל יהו"ה רבי חייא אמר דא צדיק היינו דכתיב קרא ימים בגין דנחלין ומבועין ונהרין כולהו נטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו נטיל כלא.

תרגום: \$

ביאור: ונהרין - נחלין הם מח חכמה, מבועין מח בינה, נהרין מח דעת, שכללות ג' מוחין הם ביסוד (מ"מ). כלא - נגד מוחין דאבא, שג"כ מקבל הארה מהם (מ"מ).

¹⁷⁴⁸ ז"ל: ומפני מה נברא העולם הזה בה"י, מפני שדומה לאכסדרה, שכל הרוצה לצאת יצא. ומ"ט תליא כרעיה. דאי הדר בתשובה מעיילי ליה.

תיקו"ז חלק ה

אינון דירתין נשמתין מן ימא ונחל דילה¹⁷⁴⁹, שכל נשמתין הן מזו"נ, והן ו"ה, בדחילו ורחימו¹⁷⁵⁰, די"ה ונשלם בהון הוי"ה:

<p>כל הנחלים דאלין לימא הא שבע אינון ואינון (&) שבע נערות הראויות לתת לה לאימא קדישא דאיהי בת שבע ים אוקינוס כלילא משבע ימים ואמאי אתקריאת אוקיינוס בגין דכל מיני מיא ונונין ורחשיין דלאו אינון דילה ויתון לאעלא בה איהי מקיא לון ומתמן הם שבים ללכת כנוונא דתיבת נח דלא הוה מקבלא ממינא אחרא אלא מאלין דמני קודשא בריך הוא ובגין דא כל הנחלים דאינון תלמידי חכמים כלהו משתדלי באורייתא הולכים אל הים ובעאן לאעלא לשכינתא ואיהי לא מקבלא לון בנווה אלא לאלין דמני קודשא בריך הוא לאעלא לגבה (נ"א בנווה) דאינון שבע רועים¹⁷⁵¹ ולשבטין דנפקין מנייהו ולכל דאתיין מסטרייהו ויתערבון בהון ימא קבילת לון ויתערבון בנווה אבל לאחרנין לא קבילת לון ומתמן אינון שביין ללכת:</p>
--